

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40
Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat 509.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare și
90 filer.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

Banca generală de asigurare*)

De Filoromânul.

II

Ce însemnătate are pentru Români o bancă de asigurare? A da un răspuns după determinatiunea interpretărilor economice-comerciale, răspunsul determinatiunii educative ni-ar fi gata. Dacă însemnătatea acesteia ar fi numai în o afacere de câștig, de care părere poate vor fi mulți precum și un domn de bancă din jurul Seliștei, ar fi trist. Trebuie să pătrundă ideea în masa mare a poporului și în deosebi a inteligenței, că nu e așa. Nici băncile dvoastră nu se sporesc, nu-și ridică capitalurile, nu fac un reescompt mare numai din punct de vedere economic.

V'a pus întrebarea un oare care străin, că ce e cauza forței dvoastră? Cauza, așa cred, și vor fi de acord cu mine toți, cari pătrund chestia fundamental, e nici economică, nici financiară, ci e socială.

Vedem, cum Românul coboară din munți cu desagii pe spate, băiatul pe lângă el încă în opinci... merg spre cutare oraș, la școală străină. Crescând bietul băiat între străini cu chin și vai își însușește pregătirea celor necesare pentru lupta vieții. Terminând diferitele cursuri, pășește în toiul luptelor mari ale vieții reale. Unde să se așeze? Dela cine să aștepte sprijin?

*) Vezi Nr. 283—1911.

Cine să-i asigure viitorul? Străinii? O, vai de pâinea aceea câștigată la străini! Vai de sufletul acela amărât. Ori te-ai predat sorții nemiloase devenind un nimenea, o unealtă nerespectabilă, în care străinii n'au încredere, ai tăi te batjocuresc, te hulesc, te eschid dintre ei, ori nu te pre-dai și atunci existența materială ți-e periclitată. În fine dela străini numai os de ros capeți, cât de escelent ai fi. E și natural. Prin urmare sunt siliți ca să vină la vatra părintească, dacă voesc, ca mai departe Români să rămână. Partea mare nici na'r găsi aplicare la străini. Ce ar face ei? — Pentru dvoastră terenul economic-comercial mai e liber atât, cât e. Sunteți siliți a-i așeza. Am văzut înființându-se filiale a unor bănci numai din motivul acesta. Și e bine așa.

Eu din acest punct de vedere prețuesc prima dată însemnătatea băncii de asigurare a dvoastră. Cu timpul la sute de persoane și familii ve-ți asigura pâinea cea de toate zilele, ori altora le ve-ți înbunătăți soarta prin asigurarea venitelor laterale. Ca atare, va avea și alte înrîuriri asupra vieții economice, sociale, culturale românești. Sumele ce se vor încasa, rezervele bine plasate vor da un avans simțitor tuturor mișcărilor economice, financiare și comerciale. Persoanele, cari vor fi în serviciul băncii vor veni în legătură directă cu toți și cu toate, vor fi vestitorii tuturor lucrurilor bune și rele dintre Români, vor fi îndrumătorii, sfătuitoarii, vor fi agenții, detectivii comerțului românesc. Subliniez cuvântul: agenți. Pentru că Dv.

nu aveți agenți. Și știți ce va să zică agent? A fi cult și prost, a fi obraznic și modest, barometru și granit, a fi dat afară pe ușă și a intra pe fereastră: a fi reclamul viu al economiei moderne. E o funcție foarte grea. Cine știe să o îplinească, face mari servicii societății la care e aplicat, dar tot odată face servicii națiunii aparținătoare. Cu greu se va îndeletnici caracterul Românului cu cariera aceasta, dar na're încotro, timpul pretinde și aceasta. (Despre agentul de asigurare altădată). La mulți dintre Dvoastră, le va fi greu sau chiar rușine a fi agent. Nu! să nu le fie greu. Dacă consulul general al Germaniei la primul prinz luat în primul hotel din Belgrad îi succede a vinde 25 sticle champagne nemțesc, nu va fi mai înjositor, unui Român cinstit. Luptele cele mari dintre popoare nu se încep, nici nu se isprăvesc cu „Mons Meg”-uri, ci cu ofert — comandă — cont.

A apărut în „Tovărășia” un apel-îndrumare către popor, ca să sprijinească banca de asigurare românească. Foarte bine. Dar nu e destul. Necesari e, ca toate gazetele Dvoastră să deschidă zilnic loc gratis pentru reclama societății. Și poporul totuș va fi exploatat de străini, dacă inteligența nu va fi la înălțimea chemării sale. Din experiențele câștigate motivez afirmarea aceasta. Un prieten agent local cu jur de 3—4 sate la o societate străină a făcut asigurări d. e. în luna Decembrie a. c. 103.000 cor., dintre cei asigurați, toți Români afară de doi inși cu 30.000 cor. I'a făcut undeva cineva atenți pe bieții oameni, să mai aștepte vro-o 30 de zile, că

Rămâi.

Seninul ochilor tăi blânzi
Și glasul tău cuminte
Mi-aprind în suflet un fior
Ca'n fața celor sfinte,
Nădejdea unor clipe dragi
Mi-aduce 'n suflet pace
Și visul meu înfiripat
Din zare se desface.

...Rămâi stăpâna mea de-acum,
Copilă visătoare,
Seninul ochilor tăi blânzi
Pe veci să mă 'nfioare.

I. N. Părvulescu.

Honoré de Balzac.

Voiajorul comercial.

— Fragment din „L'illustre Gaudissart”. —

Trad. de Adrian Corbul.

Voiajorul comercial, personajiu necunoscut în antichitate, nu este el una din cele mai curioase figuri create de moravurile epocii actuale? nu este el merit, într'o anumită stare de lucruri, să însemne marea tranzițiune care, pentru observatori, unește vremea exploatărilor materiale cu cea a exploatărilor intelectuale? Acest pirofor omenesc este un savant ignorant, un mistificator mistificat, un preot necredincios, dar care vorbește minunat de bino de misterele și de dogmele sale. Ce figură curioasă! Omul acesta a văzut totul, el știe totul, și cunoaște pe toată lumea. Săturat de viciile Parisului, el poate afecta bonomia provinciei. Nu este el inelul care leagă satul de capitală, cu toate că el nu este de fapt nici provincial nici parizian, ci simplu călător? El nu vede nimic în fond; oamenilor și locurilor nu le știe decât numele; el nu apreciază lucrurile decât la suprafață; privirea sa alunecă deasupra obiectelor, fără a le pătrunde. El se interesează de orice și nimic nu-l interesează. Batjocuritor și „chansonnier”, iubind în general toate partidele politice, el este în fundul mimei un bun patriot. Posedând o mimică escelentă el știe hua rând pe rând, zâmbetul iubirii, al mulțumirii, al amabilității, zâmbete pe cari le părăsește când revine la adevăratul său caracter care e mai degrabă in-

dolent și inexpressiv. El este ținut să fie un observator, căci altfel riscă de a renunța la meseria sa. Nu este el fără încetare constrâns de a sonda oamenii dintr'o singură privire, de a le ghici acțiunile, moarvurile și mai ales solvabilitatea; și, pentru a nu-și pierde vremea, de a prețui dintr'odată șansele lui de succes? De aceea, obiceiul de a tranșa cu repeziune în orice afacere, face din el un sententios. El formulează judecăți categorice asupra teatrelor și actorilor din Paris și din provincie. Apoi cunoaște locurile cele bune ca și pe cele rele ale Franței, de aotu et visu. El poate călăuzi la nevoie, pe drumurile virtuții și pe ale vișului cu aceiași siguranță. Dotat cu elocvență, el poate opri sau relua fără greș colecția sa de fraze pregătite de mai nainte, cari curg fără încetare, și cari produc asupra victimelor efectul unui duș moral. Povestitor, anecdotist, el fumează și bea, după improjuri. El poartă lanțuri de ceas cu medalioane, și impune oamnilor mărunți, trece drept un milord prin sate, nu se lasă păcălit nici odată și știe să-și lovească buzunarele, pentru a nu fi luat drept un hoț de către servitoarele grozav de neîncrezătoare, ale oaselor burghezești unde pătrunde. Cât despre activitatea sa, nu este ea o calitate esențială a acestei mașini omenești? Nici șoimul când se repede la pradă sa, nici cerbul când inventează ochuri subtile pentru a-și ascunde urmele în fața vânătorilor, nici căinii când urmăresc vânatul, nu pot fi comparați cu repeziunea sborului unui voiajor comercial, care simte „un comision”, istețimea cu care-și înșeală rivalul spre a-i lua înainte, artei cu care simte, miroase și descoperă locul și persoana unde-și poate plasa marfa. De

pozi vor putea asigura la banca românească. De unde! Știu un conducător (alecă ar trebui să fie conducător în sătuleul său, dela care primește pânea,) care hiar în luna acestui Decembrie a promis gentului străin, atât personal cât și cu afacerea, că-i va aduna omenii, ca să asigure dânsul. Ei aceasta e crimă națională! Acum, când societatea românească bate la ușa Dvoastră, un om inteligent, să se deșită la așa ceva, e prea mult. Pentru acela și pentru aceia ar trebui să se edifice un institut cum este la Lipótmező. — Sunt și părerea, că prima dată să vă creșteți inteligența în privința aceasta. Tot membrul intelectual al Dvoastră să fie pătruns de însemnătatea nu economică, ci social-națională a institutului acestuia. Dacă or da toți mână frățească, desinteresată, înca Dvoastră în scurt timp poate ajunge la nivelul băncilor indigene, când își va putea apoi întinde activitatea de afaceri pe plaiuri străine.

E un teren nou de muncă. Nu așteptați poporul să fie primul sprijinitor: poporul leagă contracte foarte ușuratec și cu agenți străini, cu atât mai vârtos cu agenți străini, cari trăiesc între el. Dvoastră, inteligența, trebuie să fiți agenții, sentimentele adevărate, căci altfel cu greu veți prospera. De sine se înțelege, nu e vorba de principii morale numai: faptele se vor cietatea aceasta, la care sunteți în diferite chipuri, serviciile Dnule le va onora cu mulțumiri puține și onorați cei ageri, zeloși cu tatele parale de proviziune. Așa e cale cinstită, mic și mare. — a chestie atât de însemnată pentru Români, cu un cuvânt a servi în tăți proprii și marelui public, e o națională dintre cele mai fructu-

ferm convins că „Generală” va fi întreprindere, care va lega pe teren economic pe toți Români de bine.

calități superioare n'are trebuință un astfel om! Acești diplomați cari vorbesc în numele nației, a giuvaericelelor, a vinurilor, a poștilor sunt adesea ori mult mai dibaci decât adevărații ambascadori cari, în cele mai multe cazuri posedă decât forma. Nimeni nu se îndoieste de franța de influența acestor negustori profunzi reprezintă în satele cele mai perdue geniul lizațiunei și invențiunile pariziene, în veșeluptă cu bunul simț, cu ignoranța cu ru-provinciei. Cum să uităm aici pe acești admirabili pioneri cari faceau inteligentele poștari, cari tratează numai prin cuvânt cu mascele mai refractare și pe cari îi aseamănă cu proletari neobosiți a căror pilă atacă porfidele cele mai dure. Voiți să cunoașteți puterea mtului și înalta presiune pe care o exersează asupra pieselor de cinci franci cele mai re-acelea ale proprietarului infundat în oca-„tească?... Ascultați discursul unuia din demnitari ai industriei parziene, în folosul aleargă, isbesc și funcționează aceste in-te — pistoane ale mașinei cu aburi numită ațiunea.

Domnule, spunea unui savant economist cîl general și administratorul uneia din le societăți de asigurare în contra incendomnule, în provincie, din cinci sute de le franci de prime reînnoite, numai cincizeci îi sunt plătite din inițiativă proprie; restul atru sute cinci zeci de mii ne vin aduse de ințele agentilor noștri cari plictisesc până utăta pe cei înapoiți cu plata, până într'a-le împuesc capul cu cazuri groaznice de in-

precum leagă „Astra” pe terenul cultural. Deie bunul Dumnezeu, să vă puteți mândri și cu aceasta, precum cu „Astra”. „Sic igitur ad astra”.

Demisia vice-președintelui partidului național. Precum aflăm din cel mai competent izvor, vicepreședintele partidului național, părintele Nicolae Ivan, a demisionat din comitetul central. Faptele vorbesc. Vom reveni asupra importanței faptului.

Informații greșite? „Gazeta Transilvaniei”, în numărul pe care îl primim astăzi, sub titlul „Informații greșite”, cere să rectifice unele afirmații din interviul dlui Partenie Cosma, publicat în ziarul nostru.

Nu vorbim de cutezanța confrăților dela bătrîna noastră soră, cari îndrăznesc să bănuiască că noi nu am fi redat fidel cele spuse de d. Cosma, nici vom cere să discutăm asupra unor afirmații cari îl privesc pe d. Partenie Cosma. Ne oprim însă asupra unei singure supărări a „Gazetei”.

D. Partenie Cosma zice la sfârșitul interviului că „Românul” ar putea fi mutat și la Cluj, capitala Transilvaniei. D. Cosma mai adaugă apoi:

„Românii sunt în majoritate absolută față de ceilalți locuitori, fără a avea un ziar politic românesc cotidian”.

E foarte natural că această majoritate nu poate fi decât majoritatea românească din jurul Clujului. „Gaz. Trans.” se gîndește însă numai la Cluj ca oraș, unde, știe bine și d. Cosma, Români nu sunt majoritate.

„Gazeta” mai face însă o supoziție foarte notimă. Oare „majoritatea” din pasajul cu pricina să fie „majoritatea Transilvaniei”? Bine, dar și în cazul acesta informația e greșită, deoarece în Transilvania avem un ziar cotidian.

— Avem într'adevăr, ziar cotidian în Transilvania? Asta n'o știm. Ori poate d. P. Cosma, cu o fină ironie, s'a gîndit la „Gazeta” moartă din Brașov?

„Petiția demisională a contelui Aehrenthal”. Sub acest titlu ziarul vienez „Die Zeit” scrie în ediția sa de aseară: „Înainte de scurta sesiune delegațională din Decembrie, s'au adus în circula-

re cendii, catastrofe, etc., încât ei sfârșesc prin a-și reînnoi asigurarea. Astfel, cloventa constituie nouă părți din zecile mijloacelor noastre de exploatare.

A vorbi, a fi ascultat — nu însemnează aceasta a seduce? O națiune care are două Camere o femeie care ascultă cu amândouă urechile, sunt perdute și una și alta. Eva și șarpele ei formează mitul etern al unui fapt cotidian care a început și se va sfârși poate odată cu lumea.

Dați ocol voiajorului de comerț; cercetați un moment chipul. Nu uitați nici redingota-i măslinie, nici mantaua, nici gulerul de marochin, nici pipa sa, nici cămașa-i de stambă vîrgată cu albastru. În figura aceasta așa de originală decât rezistă la frecare, câte naturi diverse ați putea descoperi. Ce atlet, ce circ, ce arme constituie el, lumea în care trăiește, limba de care se servește! Marinar îndrăgnet, el se imbarchează aprovizionat numai cu câteva fraze, pentru a merge să pescuiască în mările de gheață, în țările sălbatice: în provincie! Căci, nu este oare vorba de a extrage, prin operațiuni pur intelectuale, aurul aflător prin ascunzișurile provinciei, și de a-l extrage fără durere? Peștele provincial nu suportă nici undița, nici faclele, el se prinde numai în plasă, cu uneltele cele mai blânde. Gîndiți-vă acum și vă cutremurați de cascadele de fraze ce se debitează în fiecare zi prin provinciile Franței. Cunoașteți prin urmare genul; îmi rămîne să vă vorbesc de individul care va fi eroul povestei noastre...

Trăiește azi în Paris un incomparabil voiajor, cel mai perfect în speța sa, omul care posedă

știe svonuri preatimpurii despre iminenta demisie a contelui Aehrenthal. Svonorile aceste au primit acum o confirmare faptică. Contele Aehrenthal, înainte de plecarea sa la Semmering, s'a prezentat în audiență la monarhul și invocând motivul sănătății sale sdruncinate a cerut să fie desărcinat. Domnitorul a luat la cunoștință demisia, l-a rugat însă pe ministrul de externe să rămîie deocamdată în Semmering și să-și părăsească resortul numai după sfârșitul sesiunii delegaționale. La locurile competente se cunoaște deja și persoana succesorului contelui Aehrenthal. Aceasta persoană e contele Leopold Berchold, ministrul monarhiei la Petersburg.

Ziarele din Budapesta încearcă să infirme informațiile ziarului vienez, colportând diverse știri despre rămînerea contelui Aehrenthal. La rîndul nostru n'am avea decât aplauze însuflețite pentru plecarea marelui protector al compatrioților noștri.

Un vestitor al cuvîntului. În numărul de Anul nou al „Românului” un domn care iscălește „G. Stanciu, protopopul Bistriței” scrie un articol de revelații cum se cuvine unui protopop în preajma serbătorii Nașterii Domnului. Și ascultați ce gîndiri cuvioase îi stoarce sfinției Sale sublimă serbătoare a păcii! După ce spune că în Europa acum „toate-toate se clatină, părăe și troznesc” și că „un suflet de viață dătător vâjje de-alungul prin văzduhul somnoroasei și blândeii Europe preținzând desgroparea drepturilor furate — și o nouă comasare (sic) a oamenilor și a lucrurilor și a intereselor” (mai ales a intereselor, cuvioase părinte N. R.) eminentul păstor sufletesc încheie minunatul articol cu următoarea concluzie:

„Vot de blam tribunștilor!”
„Afară cu „Tribuna” din casele românilor buni și politicește vîrstnici!”
Iar la urmă de tot:
„Serbători fericite!”

Acum nu știu într'adevăr ce trebuie să comasăm noi în acest product unic al domnului protopop: inconștiența ori... impertinența d-sale. Căci în felul acesta evident nu se poate scrie și încă... drept gîndiri de sărbătoare din partea unui protopop. În toiu celor mai acerbe polemici, noi aici, nu ne-am adresat niciodată unii altora astfel de cuvinte. Și dacă d. protopop are îndrăsneala acestui limbaj îi vom aplica și noi unul corespunzător:

în gradul cel mai înalt toate condițiile inerente naturii succeselor sale. În cuvîntul lui întîlnești în acelaș timp elei și vitriol: elei pentru a prinde și a lipi victimele sale, vitriol pentru a dizolva calculele cele mai dure. Articolul său era pâlăria: dar talentul și arta cu care știa să încante lumea îi dobîndiseră o atât de mare celebritate comercială, încât negustorii articolelor de Paris, îi făceau cu toții curte în scop de a-l convinge să binevoiască a se însărcina și cu comisiunile lor. De aceia ori de câte ori se reînforcea la Paris în urma marșurilor lui triumfale, el trăia veșnic în chefuri și banchete; în provincie corespondenții îl răsăfătau; în Paris casele cele mai mari îl linguseau. Bine venit, sărbătorit,, hrănit pretutindeni, rar i-se întîmpla să prînzească odată singur. Ducea o viață de suveran, sau mai bine zis de jurnalist. Nu era el oare foiletonul personificat al comerțului parizian? Il chema Gaudissart, dar faima, creditul său, elogiile cu care era încercat făcuseră să fie supranumit ilustrul. Ori unde ar fi intrat acest om, în vre-un birou sau în vre-un han, în vreun salon sau în vreo diligență, în vreo mansardă sau la vre-un bancher — el era veșnic întîmpinat cu cuvintele: „A! iată-l pe ilustrul Gaudissart!” Nici un nume n'a fost vre-odată mai în armonie cu turnura, cu manierele, cu fizionomia, cu vocea, cu limbajul aceluia care îl purta. Totul surâdea acestui voiajor, și voiajorul surâdea tuturor. Calambururi, răsese grase, figură monacală, rumeneala chipului, trupul rabelezian vestmintele, corpul, spiritul, figura se ascundeau perfect într'ăi... ad în afaceri, om de treabă, vesel și fi recunoscut numai decât într'ânsul ul

Bunii români din Bistrița să alunge dela casele lor pe un astfel de păstor sufletesc care se face în chipul acesta apostolul urei și al vrajbei chiar în sfintele serbători ale Nașterii Domnului. Incolo... „Serbători fericite!” — părinte protopopae!

Amânarea asentărilor. Ziarele din Viena anunță că în urma unui acord dintre cele două guverne asentările din primăvară au fost amânate pe timp nehotărât. Se crede că amânarea s'a făcut în vederea enormelor cheltuieli pe cari le-ar reclama două rinduri de asentări. Ziarul „Fremdenblatt” spune că pricina amânării zace în situația politică din Austria. Tot atât de ușor s'ar putea găsi însă pricina în situația din Ungaria și anume în teama guvernului de-o intenție a obstrucției pe urma proiectului cu asentările în primăvară.

Sufragiul universal. Clubul liberugetătorilor din Budapesta, care în vremea din urmă face o intensă agitație pentru sufragiul universal, a ținut ieri seara o ședință publică în care a vorbit cunoașterea sociolog ungar Dr. Kunfi Zsigmond, despre reforma electorală. Kunfi a dat sufragiului universal următoarea definiție:

„Sufragiul universal este dreptul fiecărei femei și bărbat în vârstă, de a alege deputați”.

Socialistul Kunfi a vorbit apoi împotriva tuturor censurilor cari ar putea să resrîngă dreptul de alegere. A combătut censul material și a arătat că și censul intelectual nu poate fi de nici un folos. Alegătorii de astăzi, după afirmația lui Kunfi, deși sunt numai 20 la sută analfabeți, totuși nu au putut ridica nivelul parlamentului deasupra celui de prin anii 80, când erau 35 la sută analfabeți. 2

Ședința Camerei. S'a continuat dezbaterile bugetului de finanțe, vorbind justbistul Földes Béla, cunoscutul profesor universitar și kossuthistul Mezössy Béla, fost secretar general sub coaliție. La sfârșitul discuției ministrul Lukács a depus proiectul legii de apropietare bugetară, proiect care va reclama Camerei și el o zi două de discuții. Pe culoare a fost și azi liniște, lipsind dela ședințe mandarinii partidelor.

amabil iubit de grizete, care se urecă cu eleganță pe imperiala omnibusurilor, care întinde o mână de ajutor doamnelor compulente pentru a se scobori din cupeu, care glumește văzând fularul surugului dela diligență căruia sfârșește prin a-i vinde o pălărie; care zâmbește servitoarelor cărora le înconjură talia cu brațul și le stăpânește pe cale sentimentală; care imitează la masă cum scurge vinul din sticlă dându-și ușoare bobăr-nace peste obraji, sau cum ținește spuma berei când cade în pahar; care isbește tare cu cușitul în cupele fine de șampanie, fără a le sparge, spumând celorlalți: „Faceți și dtră ca mine”; care ia în zeflema pe călătorii timizi, îi des-minte pe oamenii învățați, și stăpânește la masă, unde îi se dau bucatelele cele mai bune. Dar mai mult: Gaudisart știa să înceteze cu glumele la momentul oportun, și avea aerul cu adevărat profund când spunea, trecând pe lângă un oraș nou și aruncând încolo mucul de țigară: „Merg să văd cam ce au în pânțele oamenilor din această localitate!” Atunci, Gaudisart devenea cel mai fin, cel mai isteț dintre ambasadori. El știa să-și ia un aer administrativ când intra la subprefect, un aer de capitalist când vizita pe un bancher, un aer religios și monarhic când intra la un regal-ist, un aer burghezesc când intra la un burghez. În sfârșit, el era pretutindeni cea ce trebuia să fie...

Scrisoare deschisă

cătră d. dr. Alexandru Vaida, deputat al cercului Arpașul-inferior.

Domnule Deputat.

Poate nici nu-ți mai aduci aminte de oamenii cari au dus la învingere steagul național, desfășurat prin DTa de comite-tul electoral al partidului național. Au fost zile de însuflețire măreață pentru cercul nostru zilele de luptă prin care DTa ai ajuns în sfatul țării, de unde cu doi ani mai înainte ai fost surghiunit. Ne-am ținut de datorie sfântă, să dăm tot sprijinul omului în care vedeam un exponent al sfintei noastre cauze. Soartea neamului nostru o vedeam amenințată, în acelaș fel și cu ace-lași arme, cari erau îndreptate contra DTale, și nu cu puține sacrificii — căci si-gur și-au ajuns la cunoștință multele ne-ajunsuri ce am avut și avem să le îndurăm în urmă șinutei noastre — am luat tăișul armelor dușmane, dând cu mândrie votul aceluia, care era mai puțin așteptat în parlamentul țării.

Zicem, poate nici nu-ți mai aduci a-minte de noi, căci dela alegeri nu ne-am mai văzut și nu ai cercat să știi, dacă mai avem și noi ceva de spus. Și așa să nu fie cu supărare, dacă-ți adresăm câteva cu-vinte în felul acesta.

Noi am știut la alegere cine e acela care ne cere votul, fiindcă în mintea no-astră erai omul ales, ale cărui cuvinte în-dreptau pașii nașinutei noastre. Ce era mai firesc, decât să ascultăm ori ce cuvânt, în-dată ce era rostit de pe buzele sau din vâr-ful penii DTale. N'ai fost pe la noi să vezi vișorul ce l'a stârnit broșura „Mangra, Tisza și Tribuna”.

Am făcut mare nedreptate „Tribunei”, care ne aducea zilnic hrană sufletească a-lungându-o dela casele noastre, căci cine mai putea dubita în cuvintele DTale. —

Am citit apoi răspunsul „Ce e Tribuna zilelor noastre” și noi, cari șineam mult la deputatul nostru, am rămas zdrobiți; dar tot mai eram încă în credința, că poate noi nu am înțeles îndeajuns ce se petrece în jurul „Tribunei”, și am așteptat mai departe desfășurarea evenimentelor.

Urmarca a fost lupta, care se dă încă și astăzi, între fruntașii intelectuali ai ne-amului nostru, fără sorți de izbândă, căci cu cât se va continua lupta, cu atât vor fi mai mulți învinși.

Din lupta aceasta însă suferă și cercul DTale și poate toate cercurile electorale românești, unde suntem deasemeni desbi-nați, poate pentru multă vreme, și — în urma luptelor infructuoase dintre Dvoastră — abătuți și fără multă speranță de o soarte mai bună pentru viitorul nostru; **căci unde vom ajunge dacă vom arunca cu tină în cei mai buni fii ai neamului și unde vom ajunge, dacă aleșii neamului recurg la tot felul de arme: decrete cari nu se pot executa, afirmări a căror dove-dire e numai pentru un cerc restrins, bă-nuieli a căror origine zadarnic o cercetezi... numai ca să nimicească un organ de pu-blicitate.**

Noi nu cerem să fim împărțâșiți de se-cretele cari le tăinușiți înaintea mulțimei, dar cerem ca ceea ce nu puteți desveli în-

naintea lumii; ceea ce nu puteți docu-menta pe față, nici să nu fie scris cu tipa-rul. Nu cerem să nu Vă spuneți cuvântul în ori ce afacere a neamului, pentru îndru-marea obștei, — dar cerem una: să nu mai lăsați pradă dezbinărilor și certelor cercul care V'a dat mandatul; cerem ca în loc să nutriți și mai mult focul certelor, cu acuze, cum e și cea din urmă ce o adu-ce-ți dlui O. Goga în „Românul” ca dar de Crăciun — să încercați o liniștire a spiri-telor din întreaga românie, punând ca-păt hărțuiei între „Românul” și „Tri-buna”, căci numai așa va înceta vrajba și în cercul nostru electoral.

Cerem ca declarațiile DVoastră publice să fie atâtea de mult sprijinite de dovezi, în-cât ele să nu mai poată fi baze la îndoială — **căci ce-ar mai fi dacă darul de Cră-ciun ce îl aduceți noetului Goga se va dovedi afirmațiune neintemeiată?!**

Nci credem că depinde dela prudența DVoastră politică, dacă vom mai avea și în viitor un cerc electoral cu majoritate românească, de care să dispună comitetul nostru național. In urmare Vă rugăm să interveniți la loc competent, să se pună capăt hărțuiei, căci suntem siguri că DVoastră le Veiți putea liniști. Dacă nu, mica corăbioară a cercului nostru va fi în-ghită de valurile ce se ridică din ce în ce mai amenințătoare și atunci nu noi vom fi răspunzători de soartea ce ne așteaptă în fața urnei dela viitoarele alegeri.

Și Vă rugăm să vă gândiți, că la vii-toarele alegeri o eventuală nereușită nu va mai putea fi aruncată în spatele ale-gătorilor fruntași dela sate.

Dacă nu avem parte de organizație — lăsați-ne neatinsă bunăînțelege, care a dus la izbândă steagul până acum.

Ioan Stanciu, m. p., paroh, Viștea-de-jos. Pa-vel Borzea, m. p., paroh, Viștea-de-jos. Ioan Ban-ciu, m. p., paroh, Viștea-de-sus. Aurel Borzea, m. p., contabil, Viștea-de-jos. Solomon Făgărășan, m. p., paroh, Drăguș. George Jurcovan, m. p., în-vățător, Ucea-de-sus. Dionisie Stanciu, m. p., co-merciant, Viștea-de-jos. Alegători în cercul Ar-pașului.

Anul nou.

În București.

Ziua Anului Nou a fost sărbătorită în mod cu totul deosebit.

La Mitropolie P. S. Arhiepiscopul Teodosie Ploes-tescu înconjurat de toți preoții Sf. Mitropolii a oficiat serviciul religios. Răspunsurile au fost date de corul Mitropoliei sub conducerea dlui N. Bănuțescu.

La orele 10 jum. dimineața au venit la Mitro-polie dnii P. P. Carp, prim-ministru, Al. Mar-ghiloman, I. Labovari, N. Filipescu, Titu Maio-rescu, B. Delavrancea, C. C. Arion și M. Canta-cuzino, miniștri; general Coandă și general Cos-tescu comandantul pieței, d. Mitilinea, prefectul poliției capitalei, Panaitescu, dir. siguranței, Băr-bătescu, dir. prefecturii poliției, Dobrescu, pri-marul capitalei, Scorțeanu, procuror general, C. Hletu, prim-procuror.

La orele 11 a. m., au sosit AA. LL. RR. Prin-cipele Ferdinand și Principele Carol însoțiți de aghiotanții regali și princieri dnii general Ro-bescu, general Perticari, colonel Baranga, co-mandor Grătoșchi, major Angelescu și căpitan Manu.

După terminarea serviciului religios P. C. Ar-himandrit Teofil Mihăilescu a ținut o predică prin care a arătat însemnătatea zilei Noului an.

Dela Mitropolie AA. LL. RR. și miniștrii s'au dus la palatul regal unde au prezentat felicitări M. S. Regelui.

În tot timpul zilei numeroase persoane oficiale au semnat în registrele palatului, cari au fost deschise până seara.

AA. LL. Regale și auguștii Lor copii au luat dejunul regal.

In Sibiu.

Ca în anii premergători, așa și de astă-dată, în ziua Anului Nou, ieri, Duminecă, s'a prezentat în număr foarte frumos la I. P. S. S. Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, pentru a-i aduce sincere felicitări de Anul Nou.

Oratorul festiv a fost P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial, care a tâlmăcit sentimentele celor ce au ținut să-și arate alipirea și iubirea față de capul bisericii noastre, și de data aceasta.

Excelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu, a răspuns în termeni călduroși.

Felicitări de Anul Nou s'au adus apoi dlui Partenie Cosma, directorul „Albinei” din partea funcționarilor acestei instituțiuni și P. C. S. protosincelului Dr. Eusebiu R. Roșca, din partea corpului profesoral.

Scrisori din București.

Scritorii și politicianii din Ardeal. — Un protest energetic. — Observări. — Dela Grama la Aurel C. Popovici.

București, 1 Ianuarie.

Felul cum „frunțașii dintâi” grupați în jurul pamfletului din strada Zrinyi înțeleg să poarte o discuție principiară, a avut darul de a dovedi utreziciunea din cercurile autorizate este cu mai mare decât și-ar fi putut-o închipui ei. Metoda nouă, după care acești indivizi grui în haită de calomnatori, judecă opera unui infamiile puse la cale cu atâta perversitate de suflet — dar în acelaș timp cu atâta prostie — au revoltat tot ce are mai ales poporul nostru.

În discuțiile, cari au loc, nu este om cu judecată sănătoasă, care să nu înfierzeze cu ultima energie gesturile desmățate ale celor câțiva „frunțașii dintâi” cari au ținut să arate că știu învârti deindeul tot așa de ușor, cum învârtesc vâcării dela Olpret ciomagul. Calomnia, cu care a fost gratificat Goga de sărbători a stârnit o furtună de indignare, mai ales în cercurile scriitorilor, cari vor înfiera după merit atacurile ce se dau din Vlășia autorizaților. Protestul scriitorilor români împotriva mișeștelor cancanuri autorizate va apare zilele acestea. Vor vedea atunci urzitorii de infamii că, afară de naivii pe cari îi prostesc, mai este o lume, care judecă, cere dovezi și cum-pânește tot ce i-se dă. O lume care, mai ales aici în regat nu iartă mișelia canalelor, ci aplică fierul roșu tuturor acelor cari se cred degajați de orice răspundere.

Zadarnic ar reproduce ei în pamfletul arădan exhibițiile unui avocat, care face pe grozavul într-o obscură fițică din Brăila. Chiar acum va avea loc o consfătuire a negustorilor brăileni, la care se va redacta un al doilea protest în contra calomnatorilor apărați de apărătorul falitului jidan Brauer. Lumea din regat știe ce preț să pună pe vorbele dlui Goldfish — peștele de aur al bătrânei chestii naționale.

Aziști la discuțiile cari au loc între oamenii iubitori de adevăr, vezi indignarea lor și ascultă sentința ce o dau calomnatorilor. Nu știu peste tot dacă e nevoie de proteste împotriva lor. A pedepsi

după gravitatea lor crimele și nelegiuirile puse la cale îmi pare de prisos. Căci, judecând ceva mai departe, înțelegi că pedeapsa nu mai are nici un rost. Mincinoasa poveste a domnului care cetește versuri în parlament nu este decât o sinucidere a lui. Lovitura, pe care nu i-ar fi putut-o da adversarii de alt neam, și-a dat-o el singur în pornirea-i pătimașe. Lumea românească știe că dacă acest domn a avut vre-un succes în parlamentul ungar, l'a avut atunci când a citat nu proastele versuri fabricate în ungurește de dânsul, — ei versurile lui Goga:

Avem un vis neimplinit,
Copil al suferinții,
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii și părinții.

Atunci numai a avut succes acest domn, care simte plăcere schimonosind numele altora și care, grație acestui obicei, și-a câștigat în lumea intelectualilor numele de *Vaideel*, nume care i-se potrivește tot așa de bine ca și pentru d. Goldfish acela de pește al chestiei naționale, pe care știe s'o exploateze tot așa de bine ca și cavalerii de industrie pe anumite personaje feminine.

N'ar trebui să se alarmeze nimenea de gesturile de saltimbaci ale calomnatorilor. S'a afirmat despre ei că nu sunt vrednici să poarte numele de conducători ai unui neam. Ceeace alții n'au voit să arate, căci poate îi durea, arată ei acum. Calitatea sufletului și a pornirilor lor și-o pun ei în evidență. Și bine fac. Lumea poate nu crede afirmațiunile celui mai cinstit om, până nu se convinge de visu. Spectacolul, la care se dedau acești indivizi e merit să dovedească afirmațiunile, cari lăsau să se întrezărească numai pe departe valoarea acestor „cugetători”.

O potrivită analogie se face în cererile literare bucureștene. Cine nu-și aduce amintă de cartea faimosului Grama dela Blaj, care voia nici mai mult, nici mai puțin decât să nimicească opera lui Eminescu, operă, în care el, călugăr cu vaste cunoștințe, nu vedea nimica frumos, nimica ales? Concluzia sârmanului om este că destul a răbdat Românul jugul Turcului și al tuturor barbarilor. Acum nu mai are nevoie să mai poarte și jugul poeziei lui Eminescu. În acelaș sens, cu mai slab aparat științific, a scris răposatul în viață Al. Macedonski. Poate vor fi fost pe atunci naivi, cari să-i creadă. Dar să ne gândim la trivialitățile pe cari le-a tipărit Caion în „Românul” său la adresa lui Goga. Ele nu se deosebesc întru nimica de trivialitățile publicate în „Românul” din Arad.

Iată, în ce privește aprecierea a doi poeți mari, o curioasă asociere de nume: Grama, Macedonski, Caion, Aurel C. Popovici. Și, ce curios, în fața tuturor, în ambele cazuri, stă tot d. Maioreșu, al cărui cuvânt a făcut să se dea atâta lui Eminescu, cât și lui Goga, ceeace se cuvine. Cine s'a gândit să protesteze în contra celor scrise de Grama și Macedonski despre Eminescu? Nici scriselo lui Caion despre Goga n'au contribuit întru nimica la mișcarea valorii poetului. Nu cumva își închipue dl Aurel C. Popovici că dânsul va fi mai norocos decât antecesorii săi? Cei cari merg pe acelaș drum, folosindu-se de aceleași mijloace, e fatal să ajungă la acelaș țintă. Și, dacă e ade-vărat că evenimentele se repetă, literaturii noastre i-a fost dat să înregistreze în timp foarte scurt două atentate puse la cale în contra a doi din cei mai aleși reprezentanți ai ei. Atentatul lui Grama în contra lui Eminescu și al dlui Aurel C. Popovici în contra lui Goga. Cum evenimentele se repetă, rezultatul e firesc să fie acelaș în ambele cazuri.

Bietul Grama. A fost reinviat prin articolele de critică autorizată. Și ar fi avut nevoie de liniște.

I. U. Soricu.

Jubileul „României June”.

Viena, 16 Ianuarie.

(Dela corespondentul nostru). Și până Vă voi trimite un raport amănunțit despre minunatele serbări ale jubileului „României June”. Vă trimit în grabă depeșele de felicitare ce au sosit la adresa Societății aproape de prin toate regiunile locuite de Români:

Văleni.

Peste hotarul oprit mie vă urex să rămâneți un centru de solidaritate națională și culturală pentru Români, cari împedeți de-a învâța în România caută acolo cultură și trebuie să găsească desnaționalizare.

Iorga.

Cernăuți.

Regret că nu pot participa la serbările jubileare, rog primiți felicitări sincere dorind viitor strălucit valoroasei societăți spre binele neamului multți ani.

Alexandru Hurmuzaki.

La jubileul de 40 ani aduc primei societăți academice române din vechea Vindobonă cele mai vii felicitări urind progres strălucit în folosul neamului.

Saghin, rector.

Neputând veni la serbare transmitem felicitări sincere și dorința pentru un viitor strălucit.

Hurmuzaki, Isopescu, Simionovici.

Doresc din inimă ca societatea jubilanță să abă parte de succese strălucite și pe viitor să crească și să înflorească tot mereu spre bucuria neamului românesc.

Profesorul Dr. Teodor Tarnavski.

București.

Crescat, floreat spre mărirea neamului românesc.

Doctor Zoe.

Arad.

În clipele aceste gândul nostru și al d-voastre trebuie să se îndrepte spre începuturile României June, când marele spirit renovator al lui Eminescu a sămănat la temelie acestei societăți sămânța adevăratei culturi naționale, duhul acestui mare Român se planeze veșnic asupra României June.

„Tribuna”.

Blaj.

Împrăștiati pe acasă numai în acest chip putem lua parte la serbările Voastre socotindu-ne împreună prăznuitori.

Societatea Inocențiu M. Clain.

București.

Societatea studenților teologi din regat Vă asigură că participă cu inima la mărețul jubileu al societății România Jună urindu-i existență îndelungată și realizarea frumosului său scop.

preș. Ioan Negoita.

Urind prosperitate bătrânci România Jună pentru ajungerea idealului formulat ca motto societatea stud. moldo-română îi dorește viață lungă.

preș. Zega.

Vivat, crescat, floreat România Jună din secol în secol.

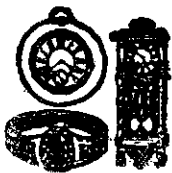
Onciul.

Cernăuți.

Trăiască neadormita sentinela românească în Viena România Jună întru fala întregului neam.

profesorul Rabener.

Albert Dobó,
giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-16r 15.
(Telefon 842). Fost privălia Husznik. (Telefon 842).

Prețicând și asortând de nou magazinul de ciornice și giuvaricale
al lui ► **Husznik János** ◀ îl continui eu.
Mare deposit de ciornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc după comandă medicală.

Azuga.

La a 40-a aniversare urez prosperitate și lungă durată. Trăiască toți dela aceasta serbare.

Vasilie Lazurea-Lăzăreanu, lector.

Râmnicu-Vâlcea.

Bucurie urâm societății pe care o sărbătorim, viață îndelungată.

Ionescu, doctor, George Balaban, prof.

Cernăuți.

Sincerile mele felicitări la jubileul de astăzi.

Cornel Tarnowiecki.**Brașov.**

Departa de înălțătoare serbare urez României June să rămâie jună dealungul veacurilor.

Maria Baiulescu.**Sibiu.**

In preajma jubileului ce serbați ca o veche aderentă a României June sunt fericită a Vă putea felicita și a Vă ura progres întru toate, iubirea de neam să Vă conducă.

Emilia Dr. Rațiu.**Brașov.**

Salutăm societatea în aceste zile memorabile și îi urâm prosperare.

Redacția „Gazetei Transilvaniei”.

Vivat, crescat, floreat societatea jublară.

Virgil Onițiu.**Viena.**

Mulți ani înainte!

Lucia Poppovits.**Brașov.**

Salut cu toată căldura inimii falnica societate, facă ceriul din toți membrii ei tot mântuitori ai oropsitului nostru neam românesc.

Dr. Saftu, profesor.**Cluj.**

Atât la jubileul de 40 de ani cât și pentru viitorul României June, rog primiți sincerile mele felicitări

Arhitectul Cesar Poppovits.**Brașov.**

Urări de bine și prosperare.

Silvestru Moldovan.**Rădăuț.**

Profesorii români ai gimnaziului Rădăuțean Vă urează tot binele, vivat, crescat, floreat Româniea toată!

Bodnărescu, Candrea, Catarciuc, Aurel Chelariu, Ioan Cheler, Isopescul, Mahr, Ștropca, Tiron Nicol.

Cernăuți.

Dank für die Einladung bester Glückwunsch.
profesor **Roschmann.**

Fokău.

La serbarea jubileului de 40 de ani trimit și eu omagiul felicitărilor mele cordiale zicând vivat, crescat, floreat România Jună pentru împlinirea idealelor mărețe.

Inginer silvic **Bartoi.**

Cernăuți.

României June spor spre bărbați devotați patriei, neamului și bisericii.

profesor **Gheorghiu.**

Felicitări cordiale harnicilor pionieri culturali.
profesor **Dr. Cuparenko.**

Cronică din Paris.

Un fanatic al moravurilor antice. — „Să reînviăm vechia Ellada!” — **Chinematograful ca factor școlar.** — **D. Pierre Loti împotriva Italiei.**

Paris, 12 Ianuarie.

Personagiile create de marii scriitori sunt eterne mai ales prin faptul că ele constituiesc sinteza unei epoci întregi, pe lângă unele adevăruri veșnice pe cari le înfățișează. În frumosul său roman „Messieurs les ronds de cuir” d. Georges Courteline, pe care Jules Lemaitre îl numește un Moliere modern, ne rezeșintă pe un slujbaş nebun. Letondu, un nebun impresionat și simțitor până la halucinație, a cărui manie, printre multe altele, este de a se urca pe cămin unde rămâne ceasuri întregi nemișcat, după care, în singurătatea pustie care-l înconjoară, ține cuvântări bizare universului întreg pe care și-l închipuește adunat în fața sa. Letondu este obsedat mai întâi de variate reminiscențe ale elenismului, precum și de o puternică manie umanitaristă. Și una și alta se sbat în sufletul generației franceze din ziua de azi. Rătăcirile decadentismului, ale imperialismului și futurismului au avut drept rezultat de a prodece în spiritele echilibrate o reîntorcere la arta clasică. Cât despre ideea umanitaristă, cine nu cunoaște imensa ei influență asupra timpului de față? Așa dar, Courteline a știut să prindă în personagiile sale, fiorul unei epoci întregi. Și adevărul exprimat de marele scriitor, am avut prilejul să-l controlăm printr'un fapt divers din cele mai picante: Frațele faimoasei dansatoare Isidora Duncan, s'a înfățișat zilele trecute în fața judecătoriei din Paris, în urma plângerilor mai multor vecini pe cari tânărul Duncan i-a scandalizat prin vestimintele și apucăturile sale, copiate după epocile cele mai pure ale bătrânului elenism. Junele nostru, des-gustat se vede de moravurile moderne, a pus bazele unei societăți ai cărei membri s'au hotărât să trăiască după modelul vechilor greci. Așa bunăoară, ei își mobilau apartamentele după stilul elin, purtau poplumi albe și ușoare, umblau cu pulpele goale și încălțati cu sandale, iar capul cu pletele buclate li-era veșnic împodobit cu cunune de roze. Lozinea lor e reînvierea cu orice chip a antichității grecești, cu aceleași pasiuni și mai ales cu aceleași concepțiuni despre viață.

Prețutimdeni ei caută adepți. Tribunalul l'a achitat pe tânărul Duncan cu condiția de a nu-și mai scandaliza vecinii cu excentricitățile sale. La aceasta neo-elinul nostru s'a arătat uimit de incompatibilitatea estetică a burghezilor de azi, cu cea mai frumoasă vreme din istoria omenirii. Bietul tânăr, generos la suflet poate, dar ușor la creier! El nu poate pricepe că cea ce numește el epoca cea mai pură din istorie și-a avut timpul ei și că în omenire nimic nu se repetă, că fiecare epocă își are mentalitatea ei caracteristică, impusă de legi necunoscute nouă. Și apoi, a fost frumos elenismul — cine neagă aceasta?... Dar frumseța lui a fost numai pur exterioară, trupească, pentru a-o numi astfel, în vreme ce dela Christ înceoace omenirea tinde mai mult spre o frumsețe morală, cu mult mai demnă, cu mult mai înaltă. Tânărul Duncan s'a împregnat atât de mult de ideile grecești încât sufletul lui s'a întărit, fără de voia sa, într'un egoism limpede dar dur ca un cub de sare. Dovadă: societatea filo-elenică al cărei președinte era, a făcut propagandă în sensul ca „toți bărbații și toate femeile cu dare de mână să adereze la statutele ei, în scopul de a reînvia cu orice chip soninele moravuri ale bătrânei Elade.” Vedeti, cum d. Duncan a căzut astfel în concepția păgânească a selăviei? Căci nu putem uita că la vechii greci al căror geniu îl admirăm atât de mult astăzi,

robia unora în profitul celorlalți a fost o idee eurentă și perfect confirmată de moravuri. Or, chemând pe cei cu dare de mână numai, spre a iuvia îndepărtatele zile ale elenismului, d. Duncan admite inconștient că numai pentru ei este făcută viața și bucuriile ei, iar nu și pentru umilii țărani și lucrători ale căror mâni pline de bățături n'ar trebui să muncească, după dsa, decât întru voluptățile estetice ale celor îmbrăcați în poplumi albe și cu capul încununat de roze!..

„O măsură pe cât de inteligentă pe atât și de frumoasă, a fost luată de către ministerul instrucțiunii publice dela noi. Este vorba ca în școli să fie introdus de acum înainte cinematograful, ca un factor din cele mai importante. Nimic mai plăcut, într'adevăr, și mai folositor pentru mințile copilărești! Cinematograful va ilustra de acum înainte lecțiunile de geografie, de științe naturale, de istorie etc. Elevii vor vedea țări în care nu vor intra poate nici odată, animale rare, munți și râuri faimoase, vulcani și niștri și măreți. În ochii lor vor reînvia marele epoci de istorie, cu moravurile și cu îmbrăcămintele lor. Unde mai punem rivna cu care vor urmări copii lecțiunile cari li-s'au părut aride până acum? Introducerea cinematografului în școală constituie după credința mea, cea mai admirabilă întrebuintare ce s'au putut da până acuma incomparabilei descoperiri.

„D. Pierre Loti, ilustrul scriitor francez, publicat acum vre-o săptămână un articol în care protestează în mod neprevăzut împotriva invaziunii italienești în Tripolitania. Articolul academicianului Loti a stârnit o emoție justificată printre italieni. Ziarul italianesc „Ragione” publică acum o scrisoare deschisă adresată dlui Pierre Loti de către cumosecul scriitor italian Antonio Quattrini. Acesta este un fost ofițer de marină și a luat parte odinoară la expedițiunea în emoțională organizată de puterile europene în contra „boxerilor” chinezi. El s'a luptat alături de căpitanul Viand (adevăratul nume al dlui Pierre Loti), căruiu îi amintește astăzi anumite amintiri din campanie: „Aduceți-vă aminte, scrie d. Antonio Quattrini, de vechea biserică asediată de boxeri. Când v'am sosit, noi italienii în ajutor, nu mai aveam decât puține munițiuni. Atunci dta ne-ai sfătuit un tir ale cărui condițiuni le-ai regulat. Fără a fi obligat la aceasta, ai voit să asisti dta însuși la execuția acestui tir, numai pentru plăcerea de a vedea capetele rase ale boxerilor căzând unul câte unul. — Adu-ți aminte de risetele răsunătoare pe cari le scoteai la fiecare salvă a marinarilor noștri. Cine te-ar fi văzut în acel moment, n'ar fi putut recunoaște în dta pe scriitorul blând și milos al melancoliilor orientale. — Adu-ți aminte la Sbangai, pe timpul siestelor noastre, frumoasele teorii ale distrugerii generale pe cari ni-le expunea înaintea de a o porni spre Peking, frumoasele dtaile proiecte de distrugere „in massă” a „acestor barbari”! Și acuma, cu ce severitate ne judeci pe noi italienii! Unde și-ai lăsat bagajul de ferocitate superbule umanitarist?”

Scriitorul italian are dreptate! Ori-cine, afară de d. Pierre se poate erija în apărător al umanitarismului. D. Pierre Loti, abstracție făcând de frumosul său talent, e în deobște cumosecut ca un egoist ipocrit și fin, în sufletul căruiu viața cu flăcările și cu lacrimile ei, n'a avut nici odată un prea mare răsunet. Criza umanitaristă a ilustrului roman „Pescear de Islanda”, cine știe ce obârșie va fi având! De sigur un pretext de a poza în umanitarist îngrozit de nedreptatea omenescă! Dealtmînrelea, în Franța, nimeni nu ia în serios protestarea dlui Pierre Loti împotriva invaziunii italienești, cu toată unanimă admirațiune a francezilor pentru scriitorul atâtor cărți frumoase!

C. R. B.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Cronică literară.

Cum s'a stricat limba românească?

De Dr. Al. Tălășescu.

CAPIT. III.

Despre înlocuirea cuvintelor slavonești.

Domnul Lahovary tratează în capitole deosebitele cuvinte slave înlocuite de „stricătorii de limbă” și cuvintele noi, neologismele introduse „de prisos” în limbă întru cât existau deja cuvinte corespunzătoare fie de origine latină, ori de alta origină în limbă. Aceste operațiuni dsa le numește „volapükisarea limbii”. Deși s'ar fi putut uni aceste capitole, tratez cestiunile urmând pe d. Lahovary.

Dsa începe cu critica înlocuirii cuvintelor:

Ceas, ceasornic, cu oră, orologiu. D. Al. Hoș (Ion Gernu) în studiile sale literare asupra gramaticii române ne explică că cuvântul românesc ori în de câte ori, de multe ori etc. este o urmă a cuvântului latinesc hora (ceas), care a fost scos din limba noastră de către slavi, totuși el a rămas sub o altă formă de noțiune a timpului.

Acum se ridică cestiunea de drept, dacă noi am pierdut, ori nu, pentru totdeauna dreptul de proprietate asupra acestui cuvânt și nu-l mai putem revindeca? Este adevărul că noi n'avem drept legal să urmărim hoțul care s'a furișat în sufletul limbii noastre și s'a așezat pe un scaun ce nu era a lui. Noi însă să fim cu destulă inimă și pentru copilul nostru izgonit și uitat de aproape toți în haina lui ce ne pare străină, și să dăm mai puține noruri usurpătorului.

Laurcan și Maxim cu latinescul lime. Aș dori totuși să ne poată arăta o serie românească din acești din urmă 30—40 de ani în care hotarul ar fi înlocuit cu lime. Cu „limită”, da. Cuvântul

Hotar. D. Lahovary îl găsește înlocuit de mort latin lime, n'a putut fi renviat, în schimb însă francezul „limite” a prins o viață mai puternică în limba noastră, decât să-l mai putem expulsa ca pe un venetic fraudulos.

Cuvântul hotar e slav și ungurii îl au la fel (határ) tot dela slavi; noi avem însă și cuvântul vechiu fruntărie (franzuzește = frontiere) și pe nemțescul graniță (Graenze), care este de sute de ani naturalizat în limba noastră și ne-a dat pe bravii noștri granițieri.

Pentru nuanțarea limbii ar fi bine dacă cuvântul hotar ar fi întrebuințat precum a intrat în limbă, numai la delimitarea proprietăților de pământ, hotar de moșie, hotarul comunei, iar pentru marginile țării să păstrăm graniță și fruntărie, mai ales pentru granițele muntoase unde ea se ridică ca un frunte. Cât privește neologismul „limită” ea neva despărți de ori ce lucru care are un capăt. Și eu mă voi mângâia aici.

Boală. În cea mai mare parte a țării ungurești îi zicem beteșug (betegség) și beteag (beteg), cuvântul care în România însemnează defect corporal. „A romas beteag d'un picior”, adică schiop. Pe de altă parte „boala” (dela slavul „bolitia” suferi, a avea durere) în părțile ungurene este cunoscută sub înțeles cu mult mai grav*) decât în România adică când e vorbă de o boală grea. Ar fi de dorit o transacțiune, care e foarte grea întru cât ambele cuvinte sunt de origine străină. Așa se vede că românul era perfect de sănătos până la venirea slavilor cari l'au îmbolnăvit iar ungurii l'au beteșit. Pentru a nu rămâne dator voi reveni la acest cuvânt în capitolul viitor unde voi răspunde dlui Lahovary relativ la cuvântul morb.

Milă a milui. Pentru acest cuvânt slav domnul Lahovary nu găsește alt sinonim românesc, decât neologismele caritate și compasiune? Dsa arată că nici nu cunoaște cuvântul frumos strămoșesc îndurare, care derivă dela îndurerare (dolor = durere, dor). „Doamne îndură-te de noi”, sau spre noi! Nu sună oare mai deadreptul în inimă decât „Doamne miluiește (Gospodi po milui)?” Și frumosul Psalm: „Indură-te

Doane de mine după marea ta îndurare!”, „Doamne îndurătorule!” „Neîndurate!” etc., nu este oare mai rotund decât înțeles de totă suflarea decât acei „miluiește!”

Dar este departe de mine să caut pricină de excludere, de expulzare a mult stimatei cetățene Milă, care de o mie de ani viețuiește adică, pardon, „trăiește” în inima românului. E greu să răspundem la întrebarea: cum a ajuns acolo? Cestiunea e că în inima românului primul loc îl ocupă îndurarea și numai în al doilea loc mila, ba nu numai locul dintâi, dar și cel mai larg, deoarece în sânul îndurării se ascunde și durerea, pe când mila este un sentiment mai strimt, mai superficial, ori cât de generos dar el nu e dureros. Indurarea reflectează o durere de suflet, o înduioșare, sentiment pe care slavii ni-l'au înlocuit cu mila, cuvânt tehnic bisericesc. El a pătruns în cursul secolilor adânc în limbă, dar nu așa de adânc și în suflet, pentru că el nu s'a putut revărza peste întregul suflet al românului îndurerat, ca să înăbușe în el vechiul sentiment: îndurare. Ca probă ne servește următorul proverb al egoistului: „Mi-este milă de tine dar de mine mă doare sufletul!”

De aici rezultă că cuvântul milă este un cuvânt tehnic religios învățat dela preoți: să împărțim milă celor săraci, adică ajutor material, pe când pentru „mine” nu cer nimic milă, cer îndurare, adică un sentiment care conține și cumpătire, sentiment care se deslipește de suflet cu oarecare durere.

Veste. Neveste. poveste. D. Lahovary în dragostea sa pentru slavismele din limba noastră n'are alte sinonime decât cele artificiale fabricate de ultra latinisti: rumoare, famă, conjugă. Dsa uită, sau nu vrea să știe, că veste corespunde perfect cu știre. „Ce știri ai dela ai noștri?” „N'am nici o știre bună!” De ce se preferăm atunci cuvântul veste? Pentru poveste? Dar povestea e cu totul altceva, ea este o istorie neadevărată, o închipuire, care n'are nici o legătură cu știrile, cu întâmplările adevărate din viața reală.

Să nu uităm încă, că nevasta nu este numai consoartă și conjugă (?), cum arată d. Lahovary, ci ea este soție, femeie, muiere, cari toate au fost premegătoare nevestelor și povestilor.

Vremea. Acest cuvânt s'a înfipt de mult în limba noastră și a reușit să înlocuiască în multe formațiuni și locuțiuni străvechiul cuvânt: „timp”. Să alungăm cuvântul vreme din limbă ar fi o muncă sterilă, ba pot zice că ar fi o violență dureroasă, ar trebui să renegăm toate vremurile trecute, să-l renegăm pe Eminescu cu admirabila lui poezie: „Vremea vine, vremea trece”...

Dar a-i da preferință, și a face totul pentru ea să omorăm „timpul”, ar fi egal cu negațiunea existenței noastre ca popor distinct înainte de venirea slavilor peste noi.

Cuvântul timp și toate derivatele lui au existat și există în gura poporului nostru în foarte multe părți locuite de români în alte locuri este pronunțat gutural: timp. De aici se derivă cuvântul întâmplare, a se întâmpla. Unele derivate însă ca „timpuriu”, „răstimp”, „pe timpuri” au persistat pretutindeni în popor, aceasta o dovedește și faptul că timpuri și răstimp nici n'au sinonime din cuvântul vreme. Nu putem zice vremuriu, nici răsvreme. De altfel derivatul întâmplare și verbul a se întâmpla ne arată că forma latină este mai veche decât cea slavă care n'a putut să dea decât pe verbul a veni, o acțiune cu totul impersonală a timpului rău. Timpuriul are sinonim pe „de vreme” iar „vremelnicul” este aproape subînțeles prin neologismul „temporar”.

Cu alte cuvinte vremea este pur și simplu o dublare a cuvântului timp. Ea ori cât rău i-a făcut, totuși n'a putut și nici nu va putea să omoare pe străvechiul cuvânt de origine romanică.

Anotimp este un compus nou, care cu drept cuvânt înlocuiește termenul scos din cărțile bisericesti vremile anului. A refuza anotimpul din literatură și știință nu se mai poate. Pentru d. Lahovary aceasta e un sacrilegiu, eu cred că e o îndreptare a limbii. Ori mai corect și mai frumos ar fi „vremile leatului?”

Luând de bază aceste două vorbe a se întâmpla și a vremii putem conchide că timpul este ceea ce germanul zice „Zeit” și englezul „times”, iar „vremea” se referă mai mult la schimbările meteorologice ale timpului și corespunde ger-

anului „Wetter” și englezului „vether”. Dacă literaturii ar nuanța în acest fel aceste două cuvinte niciodată de nu s'ar mai dușmăni una pe alta și nici frică de înlocuire n'am avea, iar limba s'ar îmbogăți.

În ce privește pe neologismul „sezon”, încă n'a putut prinde rădăcini decât în interesul modei și a stațiunilor balneare și climaterice ca o necesitate de nuanțare a anotimpurilor, când aceste n'au cuprinsuri cari să fie întotdeauna în limitele primăverii, verii, toamnei și iernii. Sezonul dela lisa nu corespunde cu cel dela Abbazia, nici cu cel dela Biaritz sau Ostende.

Pe de altă parte este incorect să zicem pe românește sezonul trandafirilor, tot așa de incorect ca și „anotimpurile rozelor” deoarece ride d. Lahovary; dar tot atât de ridicol va fi și zis și „vremile anului trandafirilor” precum cere dsa a fi românește. Românul zice „pe timpul” trandafirilor sau a rozelor, pe timpul fragilor, a strugurilor, a eulesului vici etc.

Izvor. E cuvânt luat liber de popor din limba slavă; este destul de sonor, deci n'avem nici un motiv al înlocui cu sorginte. Acest neologism, de altfel foarte frumos, n'a prins, din cauza că n'avem altverb sinonim izvorire, deși acel i final te cam strânge de gât.

Veac. (Veșnic, Vecinicie, de veci, vecii vecilor). Este cuvânt slavon introdus de biserică, dar nu circumstere așa de exact timpul de 100 de ani ca „Secolul”. Eminescu și Coșbuc întrebuințează și în înțeles general cuvântul secol în loc de veac. Apoi „pădurea de veci”. În singular „veac” este foarte disonant, parecă ar fi limba rațelor și de aceea poezii îl evită. Trebuie să lăsăm deplină libertate literaturii să zică vecinicie sau eternitate; dar „de veci” nu are sinonim în rădăcina „secolului”, deci nu poate fi înlocuit, pe de altă parte a eternisa nu poate fi exprimat prin cuvântul veac.

Scump, ă, este slav, ungurul îl are cu înțeles mercantil de scump. În limba română este eternizat sub înțelesul scumpetei sentimentale și are diminutivul „drăguț” drăguță. D. Lahovary n'are dreptate că s'a înlocuit cu „amantă”. Amanta a înlocuit pe ibovnică, dar nici odată pe drăguță. Zicem: „Racla e o foată drăguță ea e drăguță lui Gheorghe, Safta însă și-a pierdut cumpătul și a devenit amanta lui Dinu.”

Cu toate că „amanta” nu este cuvânt nevinovat ca „drăguță” totuși nu este așa de obscen ca „ibovnică”. Aș dori să știu însă unde a cecit d. Lahovary „amantută” în loc de drăguță? Așa se vede că nici dsa nu crede ce scrie.

(Va urma.)

Adresă greșită.

Precum se știe prin congruă s'a mai îngreunat soarta materială a preoțimei, căci la instigații externe și sub influența spiritului vremilor dușmănoase preoțimei, face fel de fel de încercări de a scăpa de bir și stole, mai ales însă visează la congruă: acolo e congrua și sesia — zic oamenii.

Sesie e unde e, dar nu pretutindeni, iar congrua e pecum vreau domni, li-o reține când contelează mai mult la ia, sub diferite pretexte. Cu drept cuvânt zice „Revista Preoților”, că la toată lumea se regulează salariile conform exigențelor timpului numai preoțimei îi aduc exigențele timpului scădere în salar, în loc de urcare. Până aici e bine.

Dar „Revista Preoților” își întemeiază solicitarea pe concluzul consistorial, cu care a rezolvat nenumăratele cereri ale profesorilor dela seminarul diecezan să le amelioreze salariile conform exigențelor timpului, căci din plata ce o au acum nu pot trăi. Dovadă că toți profesorii stau pe ducă, care recurge la parohie, care la stat, care la alte institute cu salare mai mari profesionale, cum e și cazul profesorului V. Micula. Cine cunoaște scumpetea din Arad și salariile profesionale, trebuie să recunoască că acești oameni chemați a da știință și însuflețire fiitorilor preoți și învățători, sunt cei mai măști să ai diecezei, în urmare „Revista Preoților” a greșit adresa.

Concursul cu „exigențele timpului” este numai o formulă cu care s'a pus în cuiu pofta profesorilor de a fi salariați cinstiti. Numai pensionarul dela Brașov, V. Goldiș, se bucură de adaos personal excepțional și așa e cu exigențele timpului în buzunar, iar pentru ceilalți profesori și func-

*) Am nuanțat pe grav de greu, pentru a nu da loc la neînțelegeri.

„Honari vechi dela consistor le-a băgat în formulă concursului cu care le-a acăpat în cuva. Potriviti dar persoana privilegiată a dlui Goldiş concluziunilor ce vi-le-aşi făcut din exigențele timpului și lasați ironia cu îmbunătățirea sorții profesorilor.”

Procesul fraților Zsilinszky.

— Acuze grave împotriva unui judecător. —

Cum am anunțat, ieri a început înaintea Curții cu jurați din Budapesta a doua desbatere a procesului pornit împotriva fraților Zsilinszky, cari l-au asasinat. vara trecută, pe deputatul Achim András, „Regele țăranilor”. În desbaterea întâi, ținută înaintea Curții cu jurați din Giula, în sfera de influență a celor două partide ale căror frământări au adus la asasinatul lui Achim, — frații Zsilinszky au fost achitați. Au fost achitați de jurați cu toate că s'a dovedit că ancheta împotriva fraților asasini a fost făcută în mod parțial, în favorul fraților asasini, odraslele unei familii de noșieri bogați.

Curtea de Casație din Budapesta a casat, însă, această sentință de achitare și cu desbaterea nouă a însărcinat Curtea cu jurați din Budapesta, pentru a scoate procesul din atmosfera de ură și dușmănie dela Giula.

Frații Zsilinszky au fost achitați, la Giula, sub cuvânt că au uzat de dreptul lor de legitimă apărare, când, insultați de Achim, au împușcat asupra lui. Curtea de Casație a constatat, însă, eu drept cuvânt, că nu poate fi vorba de legitimă apărare când intri cu de-a săla în casa unui om și n'o părăsești nici după ce ești provocat s'o faci.

Ziua întâi a desbaterii a adus, însă, o senzație neașteptată, care aruncă o lumină vie asupra stărilor nesănătoase ce stăpânesc în viața publică a Ungariei. Sistemul de protejare a mers la noi atât de departe, încât chiar și în justiție, care sub ori ce împrejurări trebuie să fie imparțială, se găsesse oameni cari să facă servicii de complicitate. S'a constatat, anume, din declarațiile a doi martori, că frații Zsilinszky, eu prilejul interogatorului înaintea judecătorului de instrucție, au primit dela un judecător îndrumări când și cum să facă declarații.

De altfel din declarațiile martorilor de ieri se confirmă declarațiile făcute de Achim sub jurământ, câteva ore înainte de a muri, că a fost împușcat în mod hotesc, după prima somare adresată fraților asasini de a părăsi casa lui.

Dăm aici partea în care se desvelește felul cum a fost condusă ancheta.

Acuze grave.

Jandarmul Fekete József, care a condus eu un soț frații asasini înaintea judecătorului de instrucție, declară că în vremea acestui interogatoriu judecătorul de ocol Jankovics stătea la spatele judecătorului de instrucție Kurecz și după fiecare întrebare a acestuia le făcea fraților semne cum să răspundă.

Acceiaș declarație o face și jandarmul Szabó Miklós. Asupra amândurora purtarea aceasta a judecătorului de ocol a făcut impresia că acesta era dinainte înțeles cu frații Zsilinszky.

Jandarmii declară apoi că în vreme ce îi duceau pe frații Zsilinszky la Giula, aceștia au recunoscut că au mers la Achim cu gândul să și încheie socotelile. „Ne-am dat seama că sau noi vom rămânea pe teren, sau el (Achim)”.

Declarațiile aceste martorii le-au confirmat eu jurământul lor.

Carnetul unui privitor.

„Cine nu cutează să meargă până între acei țărani, cari s'au expus pentru răușita candidaturii sale, acela face o tristă figură”. Al. Valda-Vaideel.

Rezon! În timp ce biata țăranime
Se plânge prăpădită de istov,
Amicul nostru Goga se preumblă.
Aleargă dela Karlsbad la Brașov.

Incununat eu laurul cel verde,
El a uitat al nației suspin,
Iar Alexandru Vaideel, eroul,
Petrece anul nou la Seghedin.

O, nație română, ia aminte
La ce te 'ndeamnă astăzi Rămurel:
Veniți să smulgem laurii lui Goga.
Să-i dăm lui Alexandru Vaideel.

Chemați pe Goldfisch, lavă și pucioasă
Pe ochi, pe nări, pe gură să asvârlo
O cer aceasta astăzi Mărginenii
Și-o cere umbra tristă a lui Bărle.

O cer orfanii care plâng pe drumuri
Nenorociți de dușmanul mișel,
Toți cei ajuorați în vremuri grele,
Și mângâiați de domnu Vaideel.

Nu l-ați văzut? Prin satele oltene
Trecea eu un apostol pelerin
El pe orfani îi mângăie pe frunte,
El împărtea durerilor alin.

La vorba lui eu fagurul de miero
Bătrînul devenea flăcău levent,
Căci îl vrăjea eu mândrele lui versuri,
Pe cari le-a fost rostit în parlament.

Urmați! deci. Vă chiamă datoria
Și cine protestează e mișel,
Ascultă, neam român, căci mântuirea
E 'n domnul Alexandru Vaideel!

Rămurel.

Cronică externă.

Programul noului guvern francez.

Noul cabinet de sub președinția lui Poincaré se va prezinta azi Camerei deputaților pentru a-și desfășura programul.

Sâmbătă seara a avut loc primul consiliu de miniștri în care s'a stabilit acest program. Punctele principale ale programului sunt: votarea acordului franco-german, care corăspunde demnității și intereselor ambelor țări; menținerea raporturilor de alianțe eu cele două puteri aliate (Rusia și Englitera) și continuarea raporturilor de prietenie eu celelalte state; reforma electorală pe baze largi și democratice.

Pentru realizarea acestui program guvernul apelează la partidele republicane, cerându-le sprijinul. În deosebi este primită eu simpatie anunțarea reformei electorale, mai ales că atât ministrul-președinte cât și noul ministru de interne Steeg sunt aderenți declarați ai reformei electorale proporționiste.

Criza ministerială în Spania. Ministrul-președinte Canalejas a prezentat Regelui Alfons demisia cabinetului. Demisia, însă, n'a fost primită de Rege.

Motivele cari au îndemnat cabinetul să și prezinte demisia sunt a se căuta în mișcările revoluționare cari frământă de multă vreme Spania. La Culexa a avut loc, în vremile din urmă, o revoltă neinsemnată. Șapte revoltați au fost arestați și osândiți la moarte. Regele, la propunerea lui Canalejas, a grațiat pe 6 dintre revoltați. În Spania întreagă s'a pornit acum o mișcare in-

tensivă în favorul și al celui de-al 7-lea arestat. Amenința chiar o grevă generală.

Sub presiunea opiniei publice, Regele a grațiat și pe acesta și astfel criza s'a aplanat.

Invitare la abonament.

— Abonați „Tribuna”. —

Acel intim și călduros contact sufletesc ce s'a stabilit între „Tribuna” și cetitorii ei, ne îndeamnă să ne îndreptăm eu încredere și dragoste acum în pragul unui nou an, către publicul nostru ceitor, care prin alipirea și devotamentul său statornic către „Tribuna” a făcut din ea unul din factorii de căpetenie ai vieții noastre publice. Suntem convingși, că nu prin noi, ci prin publicul ei cetitor și-a dobândit „Tribuna” această importanță. Căci acest public este elita intelectualității românești, care a fost totdeauna accesibilă ideilor de înaintare și de progres. Aceasta intelectualitate se inspiră, din cele mai avansate ideale în politică și din cea mai curată concepție naționalistă în literatură. „Tribuna” este expresia fidelă a acestei intelectualități, dela aceasta primindu-și toată puterea, dragostea și îndemnul de a se face vestitoarea tuturor dorințelor, gândurilor, speranțelor și luptelor naționale. Cu rădăcinile coborâte adânc în conștiința mai bună a neamului ea a rezistat tuturor persecuțiilor vrăjmașului firesc, plătind cea mai onorifică contribuție de sânge în cursul anilor și a înfrunat toate viforele calomniilor, minciunilor și bârfeilor deslănțuite de un an încoace împotriva ei. Ea este termometrul puterii de reacțiune a poporului nostru în procesul permanent, de fiecare clipă al triumfului valorilor morale și ideale asupra valorilor în curs, al primirii și reînnoirii prin idei și oameni, procîncează niciodată la popoarele în cari sul vieții. În viața unui popor, a unui pa aduna multe rele, multe păcate și neajutiv de desperare ar fi numai atunci când exista o reacțiune destul de puternică pentru stărpirea lor.

„Tribuna” intrupează ideea acestei reacțiuni a puterii de viață a poporului nostru și apelează azi mai mult ca ori când la sprijinul cetitorilor ei, cari pot pricepe în toată intensitatea lor fenomenele actuale din viața noastră publică.

Deschidem abonament nou la „Tribuna”:

Pe un an	98 cor.
Pe jumătate an	14 cor.
Pe o lună	2.40 cor.

Pentru România și străinătate 40 franci.

INFORMAȚII.

A R A D, 16 Ianuarie n. 1912

„Autorizate”.

Abonați „Românul”. De vre-o 10 zile încoace, organul autorizat publică zilnic câte două coloane de proză anostă în care invită la abonament.

În numerele dintâi, între colaboratorii politici îl auzim și pe marele nostru poet Alexandru Vlahuță. De câteva zile, numele dlui Vlahuță lipsește din șirul colaboratorilor politici și chiar și din șirul colaboratorilor literari.

Explicația? E simplă: dl Vlahuță nu poate să colaboreze la un ziar care își bate joc, în chip murdar, de cei mai distinși scriitori ai neamului românesc.

S'a ridicat nivelul... După cum suntem informați de Dr. V. Bontescu, avocat român în Hațeg și autorul volumului de versuri „Ego”, lucrează de mai multă vreme în redacția autorizată. D. Bontescu a venit la Arad, suntem siguri, să mai ridice puțin... nivelul intelectual al organului autorizat, tăvălit până acum prin toate noroaiile.

Judecând după articolul prim de astăzi „Scriitorii și politica” nivelul s'a și ridicat. D. Bontescu — deși nu iscălește articolul, îl recunoaștem — însuși un scriitor răscunoscut, va să zică un om competent în materie, îl dă gata pe Goga eu toate teoriile lui. E drept că după belimbroaca execuție a dlui A. B. C. D. etc. Popovici e foarte ușoară situația dlui Bontescu, dar oricum, judecățile unui... scriitor sunt totdeauna interesante și noi le vom urmări eu mare atenție, deși în ziarul nostru

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în Cluj Koložsvár.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și eu plătește în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist în Cluj.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

In

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo”).

ANUNȚ.

In cancelaria notarială din *Ciuciu* (Hal-mágyocsúcs, comitatul Arad) află aplicare un *tânăr* cu praxă bună de scriitor sub condițiuni favorabile.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de perete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD

DENTIST,

pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁ CZ 11.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Beclcherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li se dă rabat.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistrița — Besztercze.

10% economie la comanda
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucatărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

(Casa proprie) **Aiud — Nagyenyed, Strada Tövizi-ut.**

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexceptonabile. Rog să se adreseze în ori ce afacere referitoare la branșa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai bune fabricații, precum și cumpene, cântare, decimale — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de plătit și în rate.

Roth Frigyes,

măcelar și cărnătar,

Alba-Iulia — Gyulafehérvár.

Sétatér Nr. 5. (lângă Hotel Europa)

Are de vânzare zilnic, carne proaspătă, de vită, porc, vișel, oaie, miel, de porc afumată, apoi totfelul de cărnățării, slănină și unsoare, în mic și mare. — La cerere trimite în cane proprii unsoare proaspăt topită. Expediție promptă fie prin postă fie ca marfă Cereți prospect.

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de țimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Corepondența întru cât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Cel mai mare magazin de blănărie!

Ragályi János

Temesvár-Gyárvaros, Kossuth Lajos-tér 2.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie. — manșoane, boăle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. —

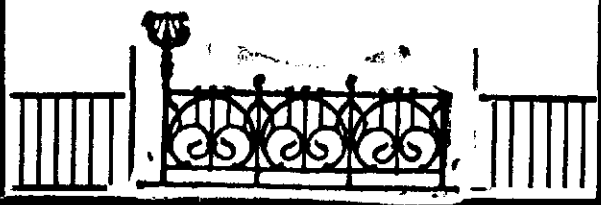

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și collarea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

ILIE BURA,

Încătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,
Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește orice lucrări de brânșă aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare toffelul de reparaturi atingătoare în brânșă aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lávay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru cășapie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pe lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbiilor
se cotește taxa numai pentru țig.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice
pentru curățarea chimică a hainelor,
colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și clasornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasornice pe
lângă garanție și
prețuri moderate.

Să fac orice reparaturi
de juvaere și ceasornice
de aur, repede
precis și ieftin. —
Serviciu conștiințios.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

**H. PÁLLÁN succesor
Styászni József**

prima fabrică ardelenă de biliarde și timpăle în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și trg de schimb.

Gafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Ch'gr.	Cor. 1'60
Portorico 1/2	> 1'90
Cuba 1/2	> 2'—
lava aur	> 1'70

Cafea prăjită:

(În prăjtoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Ch'gr.	Cor. 1'90
Calitate fină 1/2	> 2'20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Ch'gr.	> 2'60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Ch'gr.	Cor. 2'50
Tea de Congo 1/2	> 3'—
Mixtură pentru familie 1/2 Ch'gr.	> 5'—
Tea imperia foarte fină 1/2	> 6'—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	> 6'—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Ch'gr.	> 8'—

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1'90
1 litru rum fin de Brazilia	> 3'40
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	> 3'50

Renumitul »ARDEIU KOTÁNYI« se
vinde în cutii originale.

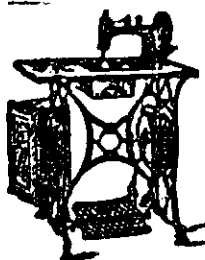
Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

ARAD, József főherceg-ut Nr. 3.

În edificiul băncii „Arad-Csánádi Takarékpénztár”.
Nr. telefonului 809.

Prima calitate.

Mașini de cusut »Singer«
ca itat-bună, pentru femei
cu 30 fl. (karikahajós) tot
pentru femei 42 fl., cen-
tra bobin 47 fl., cu 5 cutii
din oricare soi 55 fl.,
cu luntre scufur-dătoare
(súly-szó karikahajós) —
cent albobin fără sunet,
artistic lucrate, un a-trăv-
rat de-or pentru casă cu

65 fl., precum și biciclete cu 52 floreni,
pe lângă garanție de 5 ani — I ferează:

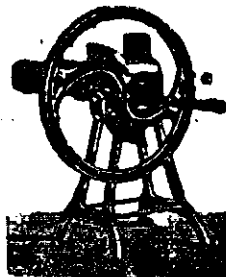
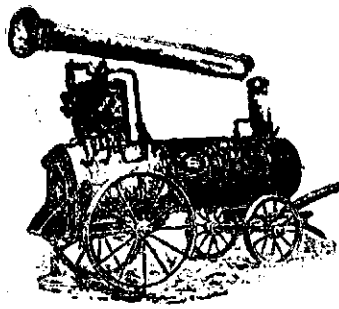
KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Resnăzătorilor le dau rabat. — Catalog
la cerere trimis gratis și franco.

Kálnai S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier,
Murás-Osorhei—Macsvásárhely.

Motoare cu benzin și olei brut,
locomobile, motoare absorbitoare
de gaze. — Mașini-motoare cu
benzin, automobile pentru arat și
îmblătit. — Primește toffelul de
montări pentru mașini, stabilimente
industriale, mașini cu aburi și în-
călzirea cu aburi, precum și exe-
cutarea a toffelul de aliaje de fier
și metale, montarea deplină a
morilor precum și reparări
în brânșă aceasta.

Garanță deplină! — Serviciu
prompt! — Prețuri ieftine.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, ba
nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare
curățenie ținute, articolele de
colonia e
— și băcanie —
pe cari le recomandă
cu prețuri ieftine

Mezei János és Tsa

Oradea-Mare — Nagyvárad,
Piața Szent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul
băncii Nagyvárad Takarékpénztár.

Comande prin postă se efectuează
conștiințios în cel mai scurt timp.

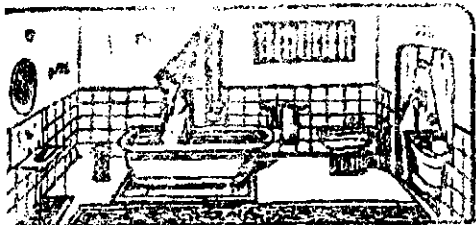
Telefon Nr. 247.

EDUARD LEXEN,

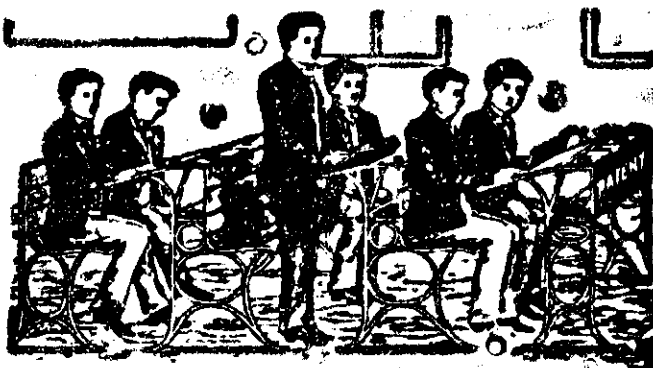
inchigiu și antepriză de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la
 difiici, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase
 pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.
Specialist în apaducte la case, canalizări,
 conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de totfelul
 dela 3 coroane în sus. — —
 Engroșiștilor li-se dau rabat.
 Depozit bogat în vâni de
 scaldat, cămine, closete etc.
 Serviciu conștiinșios. Prețuri
 moderate. Reparație promptă.

Cele mai moderne
 mobile de
 fier și aramă
 și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
 și mobilarea lo-
 cuințelor, hotelu-
 lor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
 teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
 reză numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

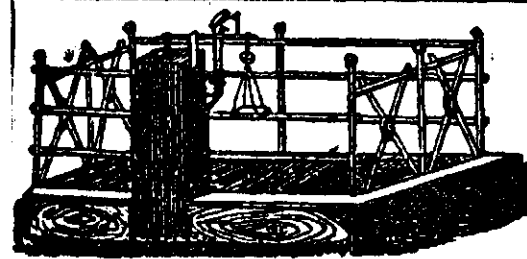
Brassó, str. Neagră nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinări.

Tokodi Testvérek,

fabricanți decumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
 Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comer-
 anților, proprietarilor
 de mori, agricultorilor
 și măcelarilor

cumpenele

noastre pregătite din
 cel mai bun material.
 Cumpene, cântare de-
 cimale din fier cu ba-
 lanțe de oțel, infractu-
 rabile, autentificate. —
 Pentru România lile-
 răm și neautentificate.
 Comercianților le dăm
 rabat. — Catalog la
 cerere trimitem cu re-
 întoarcerea postel.

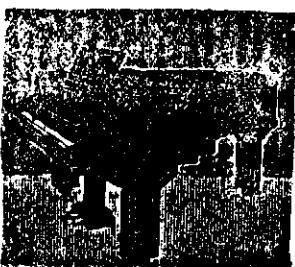
Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul
 magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu Strada
 Clăndulei 9.

(vis-à-vis de Hotelul Împăratul Roman).
 înființat la anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri
 în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și
 întrebuințate: pianuri, pianine, harmo-
 niuri cu prețurile originale de fabrică.
 Sortiment bogat de pianuri de în-
 chiriat. — Plătire în rate după dorință.
 Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Laas Károly

primul armurar și optician din
Szabadka, Egres-U. (Urf Kasinó).

Mare asortiment de
arme și biciclete

cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale
 acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate tot-
 ul de reparaturi d arme de orice soi, mașini de cusut, bici-
 clete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor
 orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiinșios

Pregătesc

cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre,
 cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc
 și repararea cupatoarelor vechi și în provincie.
 Rugând sprijinul mult onoratului public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și art'cole de lut
 Temesvár-Gyárvaros, Kém-u. 16.

Români! replantați viile cu altoi dela firma română!

„Mugurul”

însoțire economică
 Elisabetopole—Erzsébetváros
 (Kis-Kökül'6 vm.)

Altoi de vie

calitate distinsă — pe lângă celea mai
 moderate prețuri soiuri de vin de
 masă viță americană cu și fără rădă-
 cină, ochiuri de altoi, viță europeană
 cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„Mugurul”

Elisabetopole—Erzsébetváros.

Material disponibil în al-
 toi peste trei (3) milioane.

Școlile noastre n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit celea mai ușoare condiții de
 plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic la altoi!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă veau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

„ȘOIMUL” institut de credit și economii, soc. pe acții în Vașcău.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ȘOIMUL”, societate pe acții în Vașcău, sunt invitați prin aceasta, conform §-lui 4 din statutele societății la a

VII-a adunare generală ordinară

care se va ținea în **17 Februarie** st. n. a. c. la orele 2 p. m. în localitatea institutului.

OBIECTELE:

1. Alegerea unui notar pentru conducerea procesului verbal și a trei membrii pentru verificarea acestuia.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere despre gestiunea anului 1911 și aprobarea bilanțului.
3. Decidere asupra distribuiri profitului curat.
4. Darea absolutorului pentru direcțiune și comitetul de supraveghere pe anul de gestiune expirat.
5. Prezentarea și aprobarea statutelor fondului de pensii al funcționarilor.
6. Deliberare asupra proiectului direcțiunii în privința urcării capitalului societar dela 100.000— Cor. la 200.000 Cor.
7. Modificarea §-lui 6 din statute.

Vașcău, la 12 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

Activa—Vagyón.	Bilanț la 31 Decembrie 1911. — Mérlegszámla 1911. december hó 31-én.		Passiva—Teher.	
Cassa în număr — Kézpenz — — — — —		6387 84	Capital societar — Részvényőke — — — — —	100.000 —
Cambii de bancă — Bankváltók — — — — —		401170	Fond de rezervă general — Ált. tartalék alap —	21688 70
» cu acop. hip. — Jelz. bizt. váltók — — — — —	533510		» » » special — Külön tartalék alap —	2000 —
Efecte proprii — Értékpaírok — — — — —		500	» » » penzuni — Nyugdíj alap — — — — —	1060 —
Imobile — Ingatlanok — — — — —		42055 05	Depozite spre fructificare — Betétek — — — — —	83958 93
Mobil ar — Felszerelések — — — — —		1798 74	Depozite de Cassa — Pénztári letételek — — — — —	3479 27
Diverse conturi debitoare — Különbeféle adósok — — — — —		5315 32	Reescont — Visszeszámítási kamatok — — — — —	354 43 —
			Conturi Curente — Folyó számlák — — — — —	2525 63
			Dividență repartizată — Fel nem vett osztalék — — — — —	30 —
			Bine aceri — Jóékonyság alap — — — — —	297 13
			Interese tranzitoare — Átmeneti kamatok — — — — —	5214 29
			Profit transpus din 1910 — Átmozított nyer. 1910-ről —	426 94
			Profit curat — Tiszta nyereség — — — — —	14573 06
		589566 95		589566 95

Eșite—Kiadások.	Perdere și Profit — Veszteség és nyereség számla.		Intrate—Bevételek.	
Interese de depuneri — Betét kamata — — — — —		4489 48	Profit transpus din 1910 — Átmozított nyer. 1910-ről	426 94
» » reescont — Visszeszámítási kamatok — — — — —		21654 24	Interese la cambii de bancă — Bankváltók kamata —	43208 35
» » » Cont Curent — Folyó számla kamata — — — — —		171 91	» » » » cu acop. hip. — Jelz. bizt. váltók kamata — — — — —	10147 65
Interese la fond de rez. gen. — Ált. tart. al. kam. — — — — —		800 —	Ventul imobiliilor — Ingatlanok jövedelme — — — — —	1157
» » » » » penz. — Nyugdíj alap kamata — — — — —		60 —	Provizioni — Jutalékok — — — — —	454 27
Dare erarială și comun. — Állami é. közs. adó — — — — —		4749 11		
» după inter. depunerilor — Betét kam. adó — — — — —		448 94		
Chirie de birou — Irodai költségek — — — — —		1728 63		
Chirie — Házbér — — — — —		1000 —		
Salare — Fizetések — — — — —		4151 58		
Marci de prezentă — Jelenléti jegyek — — — — —		724 —		
Descrieri — Leirások — — — — —		416 25		
Profit transpus din 1910 — Átmozított nyer. 1910-ről —		426 94		
Profit curat — Tiszta nyereség — — — — —		14573 06		
		55394 14		55394 14

Vașcău, la 31 Decembrie 1911.

Ioan Ovesea m. p.
dirigent — contabil

Macsím Non m. p.
casier

DIRECȚIUNEA:

Dr. Coriolan Pap m. p. președinte	Vasilio Carțișiu m. p.	Alexandru Pelle m. p.	Vasile Sala m. p.	Ilie Bursașiu m. p.
Moise Gavra m. p.	George Bogdan m. p.	Adrian P. Deseanu m. p.	Miron Botișel m. p.	Macsím Non m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am ezamenat bilanțul prezent, contul perderii și profitului și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare, le-am aflat cu acelea în consonanță și ezacte.

Vașcău, la 11 Ianuarie 1912.

Ioșif Diamandi m. p. președinte	Moise Popovici m. p.	Ionaș Parteniu Coroiu m. p.	Corneliu Palladi m. p.	Atanasiu Toader m. p.
------------------------------------	----------------------	-----------------------------	------------------------	-----------------------